
ČLENĚNÍ NAVRŽENÉ SÍDELNÍ ZELENĚ V LOKALITĚ BÝVALÉHO DOLU V TROJANOVICÍCH

Pro členění ploch navržené zeleně bylo využita metodika pro hodnocení současného stavu sídelní zeleně. Metodika využívá model 'FKJZ' - vymezení dle funkčně-kompoziční jednotky zeleně. Jedná se o ucelenou část systému zeleně sídla, která je vymezena prostorově na základě společenského významu či role v organismu sídla. Pro hodnocení byla použita metodika zpracovaná doc. Ing. Pavlem Šimkem, Ph.D a na základě individuality této konkrétní lokality bývalého dolu v Trojanovicích byla upravena.

OBECNÉ IDENTIFIKAČNÍ CHARAKTERISTIKY A ZÁKLADNÍ ČLENĚNÍ

- **ČÍSLO FKJZ (FUNKČNĚ-KOMPOZIČNÍ JEDNOTKY ZELENĚ)**

Pořadové číslo dané plochy v systému zeleně. Použité v tabulkové i grafické části.

- **NÁZEV ZP (ZÁKLADNÍ PLOCHY)**

Název plochy pro identifikaci jednotlivých ploch. Vzhledem k navrženým plochám budou názvy později změněny.

- **FUNKČNÍ TYP**

Stanovuje převládající navržené využití plochy. Jednotlivé funkční typy popsány níže.

PLOCHY, NA KTERÝCH ZELEŇ PLNÍ HLAVNÍ FUNKCI:

P – park
PU – parkově upravená plocha
R – rekreační zeleň
H – hřbitov
T – ochranná zeleň
O – ostatní zeleň
OU – obytná ulice
S – sad
VD – významný detail
PPP – přírodě podobná plocha

PLOCHY, NA KTERÝCH ZELEŇ PLNÍ DOPLŇKOVOU FUNKCI:

ZB – Zeleň obytných souborů
ZO – zeleň občanské vybavenosti
ZK – zeleň školních a kulturních zařízení
ZS – zeleň sportovních areálů

ZZ – zeleň zdravotnických zařízení
ZV – zeleň vodotečí
ZD – zeleň dopravních staveb

POPIS VYBRANÝCH FUNKČNÍCH TYPŮ SÍDELNÍ ZELENĚ:

Park (P)

Souvislá upravená plocha, na které plošná a prostorová struktura vegetačních prvků odpovídá potřebám pro plnohodnotný odpočinek. Skladba vegetačních prvků, dosahovaná intenzita péče, možnost rozvinutí programového řešení a kompozice činí z tohoto funkčního typu nejvýznamnější kompoziční celek krajinářské architektury. Požadavek na možnost poskytnutí účinné rekreace v přírodním prostředí je podmíněn dostatečným kompozičním a pěstebním potenciálem plochy a možností jeho případného využití.

Plochy nesmí být redukovány, veškeré činnosti v okolí související s objektem musí být posuzovány z hlediska možných vlivů na park (prostředí i biotop). Rozvojové programy (i programy režimu péče) musí upřednostňovat individuální i systémový charakter plochy.

Parkově upravená plocha (PU)

Menší parkově upravené plochy, u kterých převažuje dekorativní funkce. Na rozdíl od parku tyto plochy neposkytují možnost plnohodnotného prostředí pro odpočinek a možnost všestranně rozvíjet kompozici a program plochy. Jejich funkce v systému zeleně města je významná a vytváří mozaiku drobných ploch, která významně ovlivňuje upravenost (charakter) a specifičnost městských částí i celého sídla.

Plochy nesmí být redukovány, činnosti a aktivity situované v kontaktu s těmito plochami musí být rozvíjeny (provozovány) tak, aby nenarušovaly charakter plochy. Plochy by měly být rozvíjeny v souladu s jejich charakterem ve vztahu k blíže definovaným potřebám jejich okolí.

Rekreační zeleň (R)

Funkční typ může mít dva odlišné charaktery. Část ploch je lokalizovaná v silně urbanizovaném prostředí a tyto plochy představují značný rozvojový potenciál. V jiných případech se jedná o plochy u zařízení hromadné rekreace (sezónnost, časově omezený přístup) nebo přístupné plochy celoročně využívané - tyto plochy se uplatňují především na okrajích intravilánu s minimální vybaveností. Plochy často navazují na krajinnou zeleň (lesní porosty). Převažují na nich vegetační prvky a stavební objekty nepřekračují 25 % rozlohy plochy. Součástí plochy je zpravidla vybavenost.

Plochy nesmí být redukovány, činnosti a aktivity situované v kontaktu s těmito plochami musí být rozvíjeny (provozovány) tak, aby nenarušovaly charakter plochy a její specifikovanou funkci, důraz je zpravidla kladen nejen na stav vegetačních prvků, ale i na vybavenost a její kvalitu často determinující využití plochy.

Hřbitov (H)

Plochy účelového zařízení, které svým charakterem patří do soustavy sídelní zeleně. Často vysoký podíl vysoké liniové zeleně, nové řešení dílčích částí nutno vždy rozvíjet individuálně řešeným programem.

V rozvojovém programu respektovat charakter základní plochy v systému zeleně sídla. V druhovém složení možno používat širokého spektra dřevin včetně introdukovaných.

Ochranná zeleň (T)

Plocha účelové zeleně zaměřené na snížení negativních vlivů různých provozů a zařízení. Vegetace plní nejčastěji funkci ochranné clony – psychohygienická funkce, zakončení dálkových pohledů, protihlukové clony.

Důraz na prostorovou strukturu plochy a druhové složení směřující k dlouhodobé stabilitě. Bez těchto atributů nemůže být ochranná funkce efektivní. Plochy bez vybavenosti netvoří-li zároveň plochy komunikačně důležité – průchozí.

Ostatní zeleň (O)

Často neupravené plochy, volně přístupné, bez současné údržby. Charakteristickým znakem jsou spontánně vzniklé porosty. Jedná se např. o stavební proluky, plochy po staveništích. Plochy jsou zpravidla volně přístupné a neudržované.

Jedná se o plochy, na kterých je zpravidla vymezen odlišný cílový funkční typ. Při hledání optimálního návrhu na využití těchto ploch je nutné respektovat potřebu doplnění struktury nezastavěných ploch. Prioritou je návrh pěstebního modelu.

Obytná ulice (OU)

Plochy tvořící mozaiku drobných funkčních typů – malých parkově upravených ploch, předzahrádek, neoplocené soukromé zeleně podílející se na charakteru veřejného prostranství. Zpravidla nelze sjednotit podobu či druhové složení, často zde funguje zaběhané zvyklosti ve využití ploch, parkování, užitkové i okrasné zahrádky. Problémem bývá nejen nevhodné druhové složení i prostorová struktura, ale i nevyrovnaná úroveň péče. Cílem by mělo být postupné sjednocování charakteru úpravy např. odstraňováním dožívajících jedinců nevhodných druhů. Je nutno upravit vztahy k využití veřejného prostoru s cílem založení dlouhodobě funkční a odpovídající úpravy.

Sad, zahrada (S)

Uzavřený objekt, vymezený plotem, případně zdí. Soukromý charakter s omezeným přístupem, avšak v obecním vlastnictví. Široká škála funkce zahrady – užitková, odpočinková, okrasná, edukační, specializovaná apod.

Významný detail (VD)

Záměrně založené plochy zeleně zcela minimálního rozsahu tvořící doprovod různým drobným kulturním památkám, především drobným sakrálním objektům (kapličky, křížky, boží muka, sochy, památníky, apod.) či významným místům.

Přírodě podobná plocha (PPP)

Jako přírodě podobné plochy jsou označeny základní plochy s převažující ekologickou a krajinnou funkcí. Rozvoj těchto ploch zajišťují především přírodní mechanismy sukcese a nasytování společenstev.

Zeleň obytných souborů (ZB)

Plochy vegetace uvnitř soustředěné bytové zástavby, bezprostředně navazující na zástavbu s určením k využívání obyvateli sídlišť. Zvláštností plochy je přítomnost charakteristické vybavenosti – dětská hřiště, pískoviště, ale i plochy určené k hospodářskému využívání bloků. Plochu aktivního biologického povrchu nelze snižovat novou stavební činností. Rozvojové programy musí respektovat uspořádání ploch z hlediska údržby a jejich využívání.

Zeleň občanské vybavenosti (ZO)

Funkční typ zahrnující dvě částečně odlišné skupiny ploch. Jednak se jedná o drobné plochy v okolí občanské vybavenosti, které nemají charakter parkově upravených ploch. Do tohoto funkčního typu jsou zahrnuty i plochy často rozsáhlých areálů se zbytkovými plochami vegetace, v kterých se provozují služby obyvatelům. Rozvojové programy musí vycházet z konkrétního charakteru plochy. Struktura vegetačních prvků podřízena provozu

Zeleň školních a kulturních zařízení (ZK)

Převážně vyhrazená zeleň s omezeným přístupem, převážně oplocená, náležející k areálům všech typu škol, církevních objektů a kulturních zařízení. Plochy je třeba rozvíjet v souladu s potřebami uživatelů objektů při respektování vztahů k vnějším okolním plochám.

Zeleň sportovních areálů (ZS)

Plochy zeleně uvnitř sportovních areálů s upraveným režimem přístupnosti, převážně oplocených, náležejících k vyšší vybavenosti. Zeleň je většinou ve formě parkově upravených ploch, pravidelně udržovaných. Rozvojové programy musí prioritně vycházet z potřeby zajištění kvalitního prostředí pro provozování sportů a sportovního zařízení. Stávající vegetaci nutno pěstebně zabezpečit.

Zeleň zdravotnických zařízení (ZZ)

Plochy zeleně uvnitř zdravotnických zařízení s upraveným režimem přístupnosti, převážně oplocených, náležejících k vyšší vybavenosti. Zeleň je většinou ve formě parkově upravených ploch, pravidelně udržovaných. Rozvojové programy musí prioritně vycházet z potřeby zajištění kvalitního prostředí mikroklimatického a estetického.

Zeleň vodotečí (ZV)

Zeleň v doprovodu vodotečí a vodních ploch, zpravidla volně přístupná. Je tvořena charakteristickým druhovým složením dřevin druhově navázaných na vodní prostředí. Důležitá součást kosterní zeleně sídel. Mnohdy má i v zastavěné části přírodě blízký charakter.

Plochy jsou nositeli přírodní kvality, ale současně je možné zapojit je do urbanizovaného prostředí – dle charakteru zapojení do systému zeleně města (např. jako forma stromořadí na nábřeží, ...)

Zeleň dopravních staveb (ZD)

Převážně liniové plochy zeleně bezprostředně navazující na komunikace a dopravní stavby. Plochy dělicích pásů, prostory křižovatek a mimoúrovňových dopravních systémů, zelené pásy mezi komunikací a chodníkem, svahy podél silnic. Do kořenového prostoru doprovodné zeleně nelze umísťovat žádné inženýrské sítě. Prostorovou strukturu nutno podřídít zásadám a omezením vyplývajících z provozu na komunikacích.

- **VÝMĚRA**

Výměra vymezené plochy FKJZ v metrech čtverečních.

- **PŘÍSTUPNOST JEDNOTLIVÝCH PLOCH FKJZ**

S – soukromý (veřejně přístupná plocha zeleně)

P – poloveřejný (časově omezený přístup na plochu)

V – veřejný (veřejnosti přístupná plocha bez omezení)

NÁVRH ZÁSAHU NA PLOŠE SÍDELNÍ ZELENĚ

U hodnocení základní plochy označen navržený zásah z těchto možností :

- **POTŘEBA OBNOVY ANEBO PĚSTEBNÍHO ZÁSAHU DO STÁVAJÍCÍ VEGETACE**
(stávající vegetace zcela nevyhovuje funkčnímu typu, ale je možné pěstebními zásahy, dosadbami či změnou managementu požadovaného stavu dosáhnout. Změna stavu je možná částečnou obnovou).
- **ZMĚNA DRUHOVÉHO NEBO PROSTOROVÉHO SLOŽENÍ PLOCHY**
(stávající vegetace vyžaduje postupnou změnu druhového nebo prostorového složení k dosažení cílového potřebného stavu či stanovištním podmínkám. Změna stavu je možná částečnou obnovou).
- **NOVĚ ZALOŽENÉ VEGETAČNÍ PRVKY NEBO PLOCHA SÍDELNÍ ZELENĚ**
(pro dosažení funkčního stavu vegetačních prvků a požadované stavu vegetace je potřebné vegetační prvky nově založit bez využití stávající vegetace nebo stávající vegetace zcela chybí. Zlepšení stavu plochy je možné pouze kompletní obnovou).
- **BEZ NUTNÉ ZMĚNY A PĚSTEBNÍCH ZÁSAHŮ**

(na ploše není nutná změna nebo pěstební zásah, aktuální stav vegetace plní svou funkci nebo není možné měnit stav vegetačních prvků. Případně jsou možné drobné změny preventivního charakteru).

VÝZNAMNOST HODNOCENÉ PLOCHY V SYSTÉMU SÍDELNÍ ZELENĚ

1 - Velmi vysoká až vysoká. Plocha je významná svým umístěním v systému zeleně (jádrové oblasti, centrální uzly) nebo je u ní předpoklad vysoké reprezentativní funkce. Zeleň v návaznosti na rozvojové osy a uzly v území.

2 - Průměrná. Základní plochy v systému zeleně bez nadřazeného významu.

3 - Nízká. Plocha je méně významná v systému zeleně. Často plochy v periferních oblastech, zbytkové plochy bez vazby na systém zeleně nebo plochy přecházející do krajiny.

ETAPIZACE

Potřeba obnovy či zásahu jsou v rámci řešeného území rozděleny do tří etap. Revitalizace ploch sídelní zeleně by měla probíhat postupně, avšak kontinuálně ve výhledovém horizontu deseti a více let.

1. Etapa – Plochy, které je doporučeno řešit přednostně. Jedná se o plochy, kde je vysoká potřeba obnovy zásahu nebo se jedná o plochy velmi vysoké a vysoké významnosti pro systém zeleně. Obnova doporučena do 5 let.
2. Etapa – Plochy, u nichž je kombinace potřeby zásahu a významnosti průměrná. Období obnovy ideálně v rozmezí 5-10 let.
3. Etapa – Plochy, u kterých je nižší potřeba zásahu nebo se jedná o plochy s nízkým významem pro systém zeleně.

POŽADAVKY NA ÚDRŽBU VP (VEGETAČNÍCH PRVKŮ) – ZAŘAZENÍ DO INTENZITNÍCH TŘÍDY ÚDRŽBY

Intenzitní třídy údržby je stanovena četností prací při údržbě vegetačních prvků v jednotlivých základních funkčních plochách během celého kalendářního roku. Pro potřeb tohoto základního zhodnocení byly stanoveny tři třídy.

1. intenzivní třída údržby by měla být vázána na reprezentativní prostory a péče bude prováděna intenzivně s větším počtem opakování a je třeba počítat s nákladností péče.

2. intenzitní třída údržby zahrnuje plochy na přechodu reprezentativních prostor do okrajových a vyznačuje se sníženým počtem opakování pěstebních zásahů ve vegetačních prvcích.

Do **3. intenzitní třídy** jsou zařazeny okrajové plochy zastavěného území a plochy zeleně přecházející do krajiny a plochy přírodě podobných prvků. U těchto ploch je počet opakování nejnižší.

Příklady péče dle intenzitních tříd:

<i>I. třída</i>	<i>min. 6 x seč travnatých ploch, 2 x řez živých plotů a skupin keřů, 2x pletí keřových výsadeb a záhonů, zálivka dle potřeby, sběr a úklid odpadků – 1 x týdně</i>
<i>II. třída</i>	<i>min. 2 x seč travnatých ploch, 1 x omlazení keřů nebo zastřížení okrajů keřových skupin podél chodníků, 1x pletí keřových výsadeb, sběr a úklid odpadků dle potřeby</i>
<i>III. třída</i>	<i>1-2 x seč travnatých ploch, sběr a úklid odpadků dle potřeby</i>